

ZE SOCIALISTICKÝCH ARMÁD

Charakter soudobé války a úkoly druhů vojsk

Hlavní úsilí vojenské strategie, která řeší možný charakter budoucí války, přípravy stran, organizaci ozbrojených sil a způsoby vedení války, se stále mění. To dokazuje teorie a praxe vojenství. Tuto skutečnost ovlivňují především vojensko-politická situace, ekonomický a morální potenciál států a masové vyzbrojování států novými bojovými prostředky. Rozhodující vliv na charakter strategie, na její sílu a způsoby jejich dosažení má politika. Na základě rozvoje bojových prostředků se značně rozšiřuje rozsah úkolů strategie, mění se jejich úloha a místo ve vojenském umění. Dříve se celkového vítězství dosahovalo splněním množství dílčích úspěchů, dosahovaných postupně na taktických a operačních stupních. Dnes má strategické velení tak účinné prostředky ničení, jako jsou strategické jaderné síly, které umožňují dosáhnout rozhodujících výsledků ve válce.

Strategie na základě úkolů politického vedení státu rozpracuje konkrétní způsoby využití vojenskoekonomického potenciálu ve válce. Jsou určující pro všeobecné způsoby použití různých druhů ozbrojených sil v plánu k dosažení jediného strategického cíle a jsou také rozhodující při rozpracování forem a způsobů využití každého druhu ozbrojených sil.

Možné typy a druhy soudobých válek, jejich charakter a úloha

V průběhu střídání jedné společenské formace druhou — progresivnější, mění se i třídní složení společnosti, mění se také vztahy mezi národy a státy. Tato skutečnost má za následek základní změny v politice, které jsou obsahem kvalitativně jiné. Změny v politice se zásadně projeví na obsahu každé konkrétní války, ovlivňují různé války jedné epochy a jsou objektivní realitou vědeckého hodnocení, určení jejího typu a charakteru. Vlivem politiky, na základě rozvoje výrobních sil a vědeckotechnického rozvoje, zdokonalují se prostředky, způsoby a formy vedení bojové činnosti, rozšiřuje se rozsah války, která nabývá více ničivější vyhlazovací charakter. Z těchto důvodů každou válku současně epochy zkoumáme ve dvou aspektech — sociálně politických a vojenskotechnických.

Upraveno ze sovětského tisku

Historické zkušenosti ukazují, že zvláštnosti a různosti války z hlediska sociálně politického charakteru jsou podmíněny především konkrétním obsahem a zvláštnostmi antagonistických rozporů, které v sobě obsahují možnost rozpoutání války. Hlavním a rozhodujícím rozporům naší epochy je rozpor mezi socialismem a imperialismem. Pokračující proces prohlubování všeobecné krize kapitalismu vyvolává další zesílení jeho agresivnosti. Jasně agresivní charakter má současná politika amerického imperialismu. Jejím hlavním cílem je zničit SSSR, likvidovat socialistickou společnost a vybojovat světovou nadvládu. Imperialisté k dosažení tohoto cíle vedou přípravu po ekonomické, politické, ideologické, diplomatické a vojenské linii. V kapitalistických státech, které jsou ve vleku USA, stále pokračuje proces militarizace ekonomiky, sílí zbrojení a uskutečňuje se široký program s různými opatřeními k přípravě nové světové války.

Hlavní překážkou v tomto jejich úsilí je rostoucí síla a moc socialistického tábora, která soustřeďuje kolem sebe všechny progresivní síly světa. Američtí imperialisté současně s přípravou k rozpoutání světové jaderné války začali hledat jiné, jak oni předpokládají, méně nebezpečné způsoby k dosažení svých agresivních cílů. Podplácením, vyděračstvím, cestou reakčních vojenských převratů a rozpoutáváním lokálních válek snaží se oslabit socialistické společenství a po částech vytrhávat z celého demokratického tábora jednotlivé socialistické státy. Tak se snaží zatáhnout SSSR do lokální války.

V důsledku zmenšení sféry vlády kapitalu a zesílení působnosti zákona nerovnoměrného rozvoje kapitalismu nabývá stále urputnějšího charakteru boj mezi imperialistickými státy o trhy, suroviny a levné pracovní síly. Ostrý konkurenční boj se rozpoutal s NSR, Japonskem a Francií, které donedávna byly téměř v úplné závislosti na svém zámořském spojení. Přestože imperialistické státy spojují určité závazky v různých vojenskopolitických blocích, zaměřených proti socialistickým státům, při dalším zostřování vzájemných vztahů nemůžeme vyloučit ani ozbrojené srážky mezi nimi.

Z toho vyplývá, že hlavními typy soudobých válek mohou být:

- válka mezi dvěma sociálními systémy — socialistickým a kapitalistickým,
- revoluční občanské války, národně osvobodovací války a války mezi imperialistickými státy.

Pokud se týče vojenskotechnického aspektu, čím různorodější a mohutnější bude arzenál prostředků, které budou mít strany k dispozici, tím složitější bude charakter války, způsoby a formy jejich přípravy, zahájení a vedení. V soudobých podmínkách, ve velmi složité, často a rychle se měnící vojenskopolitické situaci a při zásadně různé výzbroji armád, může dojít k různým obměnám. Při hodnocení situace, kromě hodnocení vlastních sil a prostředků, počítáme i s možnostmi nepřítelů a s jeho teoriemi o způsobech zahájení a vedení ozbrojeného zápasu.

Mezinárodní imperialismus a především američtí imperialisté počítají s převahou jaderných a strategických zbraní nad SSSR a zamýšlejí s jejich využitím uskutečnit své agresivní zámysly. Vznikly různé teorie založené na předpokladu, že jaderné zbraně jsou univerzálním a jediným prostředkem, kterým mohou řešit všechny úlohy války a zvítězit v ní. Tyto názory se projeví v oficiální doktríně USA, přijaté v r. 1953 a nazvané „strategie hromadné odvety“. Ta předvíдалa využití jaderné síly při zahájení konfliktu jakéhokoli rozsahu. Na základě této teorie USA věnovaly hlavní pozornost ve vojenském vyzbrojování rozvoji jaderných prostředků a rozpracování způsobů jejich použití.

Orientace amerických imperialistů jen na jaderné zbraně nevyšla. Úspěchy SSSR v konstrukci raket, výroba a nahromadění nových účinných druhů jaderných zbraní, přinutily americké strategy zamyslet se nad perspektivou takové války. Na základě hodnocení jaderné síly SSSR, bývalý ministr obrany USA Mac Namara v rozhovoru s redaktoři časopisu Life v r. 1967 prohlásil, že SSSR je schopen zničit celou Ameriku i po prvním jaderném úderu USA. Když politika jaderného vydírání nevyšla, imperialisté začali intenzivně hledat východisko z nastalé situace. V jejich agresivních plánech našly znovu důležité místo konvenční zbraně. Místo strategie „hromadné odvety“ objevila se strategie „pružné reakce“. Tuto strategickou koncepci „pružné a postupné odvetné činnosti s použitím klasických a jaderných zbraní v závislosti na stupni nebezpečí“ přijalo velení NATO v lednu 1968 za oficiální vojenskou doktrínu. Vedení USA a NATO ji počítají v současné době za nejlepší doktrínu. Zásadní změnou v jejím pojetí je připsání možnosti vést i déle trvající bojovou činnost v Evropě bez použití jaderných zbraní. Současně s tím byl podtržen význam bundeswehru jako nejsilnější pozemní armády NATO v Evropě. Výsle-

dek této strategické koncepce „předsunuté obrany“ umožňuje ještě v míru rozvinout uskupení vojsk v blízkosti západních hranic NDR a ČSSR tak, aby v případě války za příznivých podmínek bylo možné přenést bojovou činnost na území socialistických států nebo v krajním případě nepřipustit ztrátu území NSR. Také podstatou této strategie je příprava jaderné války. Politika „zastřašování“ ve vztazích k socialistickým státům zůstává ve výzbroji strategií NATO. Zvlášť výrazně to zdůraznilo zasedání rady NATO v Bruselu v listopadu 1968, kde zazněly výhrůžky na adresu SSSR a proti celému socialistickému společenství. Zvlášť důrazně zasedání řešilo zvýšení početních stavů vojsk NATO v Evropě, přiblížení hlavních sil k hranicím NDR a ČSSR, jejich rychlejší výzbrojení moderní výzbrojí, zvýšení bojové a mobilizační pohotovosti a přehodnocení strategie „pružné reakce“ směrem k více „rozhodující činnosti“.

Analýza těchto politických a vojenských názorů umožňuje udělat závěry, že při současném rozmístění sil a stavu prostředků ozbrojeného zápasu **je možné vést dva druhy válek — jadernou a bezjadernou.**

Vnutí-li imperialismus tyto války Sovětskému svazu a dalším státům socialistického společenství, bude to znamenat srážku dvou rozdílných soustav jak strategického charakteru, tak vojenskotechnického obsahu.

Jaderné a bezjaderné války se budou zásadně lišit charakterem řešení strategických úkolů, způsobem jejich vedení a formami strategické činnosti, použitými prostředky, trváním a prostorovým rozmachem, pravděpodobným výsledkem a jinými ukazateli. Každá z těchto válek má své specifické rysy, zvláštní periodizaci a různé strategické úsilí.

V jaderné válce válčící strany bez jakýchkoli omezení používají všech sil a prostředků, které mají k dispozici — především strategické jaderné zbraně jako hlavní prostředek ničení. Vedou ji uskupení všech druhů zbraní, které jsou na válčišti ještě do zahájení konfliktu. Charakteristickou zvláštností jaderné války je **rozhodnost při řešení vojenskopolitických cílů s maximálním úsilím.** Bojová činnost má ničivý a bezkompromisní charakter.

Jaderná válka může být zahájena překvapivým jaderným úderem protivníka nebo rozpoutáním konfliktu s použitím jen konvenčních zbraní. Při nepřiznivém průběhu není možné vyloučit na počátku použití taktických a pak strategických jaderných prostředků. Jinak řečeno, v druhé variantě válka nezačne ihned s neome-

zeným použitím jaderných zbraní; ve svém vývoji projde řadou postupných období vzájemně těsně spojených, tj. bude probíhat po etapách.

Největším nebezpečím je rozpoutání války překvapivým jaderným úderem agresora. Z toho také vyplývá hlavní požadavek na udržování vysoké bojové pohotovosti našich ozbrojených sil, na jejich schopnost kdykoli zahájit odvetný úder na nepřítele a včas odhalit přípravy nepříteli k útoku. Pokud jde o jadernou válku, která začíná použitím konvenčních zbraní, úderům strategických jaderných sil může předcházet nejen bezjaderná, ale i omezená jaderná činnost. Prostředky ozbrojeného zápasu budou působit postupně a rozmach bojové činnosti bude postupně nebo po skocích narůstat současně s růstem úsilí. Válka, která začala s použitím konvenčních zbraní nebo taktických jaderných zbraní, může skončit dříve, než bude nutné použít strategické jaderné zbraně, tj. nepřeroste v neomezenou. Jaderná válka tedy neproběhne podle nějakého schématu, nastanou-li nepředvídané situace.

Z nejtypičtějších rysů jaderné války můžeme udělat určité **závěry a její periodizaci.** Počítáme přitom s normami výsledků použití strategických jaderných sil, jejichž činnost je rozhodující. V jaderné válce může být buď **jedno rozhodující jaderné období, nebo dvě období — rozhodující a závěrečné.** Kromě toho při etapovém vývoji jaderné války může být nejen bezjaderné, ale i omezené jaderné období války. Není však třeba mít iluze o době trvání omezené jaderné války. Tato rychle přejde v neomezenou, započne-li prohrávající strana zvyšovat intenzitu úderů s cílem zachovat původní postavení.

Jaderná válka vzhledem k svému rozsahu může najednou nabýt globálního rozmachu, přímo nebo částečně zachvátit mnohé kontinenty. Následky jaderných úderů pocítí všechny národy. Strany budou mít v této válce ohromné ztráty na živé síle a průmyslové výrobě; kromě toho nebudou mít možnost plánovitě obnovit ozbrojené síly.

Válka tudíž bude vedena zásadně novými způsoby. Hlavním úsilím strategických jaderných sil — raketových vojsk strategického určení, ponorek s jaderným pohonem a dálkového letectva — bude zničit strategické jaderné zbraně protivníka, jeho vojenskoeconomická centra, dezorganizovat státní a vojenské vedení, ničit hlavní uskupení vojsk s důrazem na operačně taktické prostředky na válčištích.

Nutnost takové centralizace úsilí ovlivňuje řada faktorů.

Za první — plnění těchto úkolů se zúčastní velký počet různorodých sil rozptýlených na velkém prostoru a sladění jejich činnosti vyžaduje přísně centralizované velení.

Za druhé — je nutné přijmout řadu opatření k zabezpečení činnosti těchto sil, zvláště ponorek a dálkové letectva.

Za třetí — zahájením války mohou vzniknout různé varianty zasazení strategických jaderných sil.

Za čtvrté — vzhledem ke zvýšení efektivity PRO a PVO, odolnosti prostředků napadení a důležitých vojenskoekonomických objektů protivníka bude třeba splnit všechny úkoly jedním úderem, a to se pravděpodobně vždy nepodaří. Často bude nutné úkoly opakovat, určit nové úkoly a přehodnotit cíle.

Použití strategických jaderných prostředků musí být proto předem naplánováno (podrobně) a řízeno jednotným velením. Bojová činnost ozbrojených sil bude

mít takové strategické formy, jako jsou údery strategických jaderných sil, strategické operace na válčících, operace na oceánských válčících, činnost k odrazení úderů nepřítele ze vzduchu.

Bezjaderná válka bude pravděpodobně lokální a zasáhne jen určité státy a příslušné prostory na jejich území (světová bezjaderná válka je málo pravděpodobná). Zájem bojujících stran nebudou napadena citelnými údery a uchovají si značné lidské a materiální rezervy k obnově ztrát ozbrojených sil. Hlavním způsobem jejího vedení bude postupné ničení rozvinutých uskupení protivníka na zemi, ve vzduchu a na moři, spojené s obsazením jeho území a se zabráněním jeho pokusů vtrhnout na území našeho státu. Bezjaderná válka bude probíhat za stáleho nebezpečí jaderných úderů.

Takový je možný charakter válek současné epochy a jejich vojenskopolitické cíle.

Úkoly jednotlivých druhů vojsk

Další část článku obsahuje úkoly jednotlivých druhů vojsk ke splnění všeobecného strategického zámyslu v každé z těchto válek, dále úkoly vojsk a způsoby jejich činnosti.

Hlavním prostředkem ničení protivníka v jaderné válce jsou raketová vojska strategického určení, konkrétně salvy jejich jaderných úderů na důležité objekty na válčících a zámořských územích. Ohromná účinnost raket, velká přesnost a spolehlivost dopravy střely na cíl, malá zranitelnost raket na zemi i za letu, jejich vysoká bojová pohotovost — to jsou vlastnosti, které dělají z tohoto druhu zbraní hlavní prostředek, který zabezpečuje jistotu uskutečnění jaderného úderu na agresora. Kromě raketových vojsk strategického určení budou úkoly jaderných úderů plnit ponorky s jaderným pohonem a dálkové letectvo. K uskutečnění prvních jaderných úderů mohou mít tyto prostředky úkoly skupinových i jednotlivých úderů na nedostatečně zničené a znovu zjištěné strategické objekty k jejich úplnému zničení.

Současně s údery strategických jaderných sil bude hlavní úsilí bojové činnosti zaměřeno ke zničení uskupení sil protivníka na válčících. Strategické operace na válčících se zúčastní všechny druhy ozbrojených sil, jejich činnost bude podřízena jednotnému zámyslu a záměru k dosažení strategického cíle. Údery strategických jaderných sil na důležitá ekonomická, administrativní, politická centra a usku-

pení vojsk na válčících s důrazem na jaderné prostředky a sladění činnosti strategických prostředků s údery operačně taktických prostředků tvoří základ strategické operace na válčících a jejich výsledek předurčuje charakter činnosti všech druhů vojsk.

Svazy pozemních vojsk působících v součinnosti s frontovým letectvem budou mít úkol rychle využít výsledků jaderných úderů k dosažení porážky zachovalých uskupení vojsk a jaderných prostředků protivníka, k obsazení a udržení důležitých prostorů jeho území. Základní formou bojové činnosti bude frontová útočná operace, v níž budeme na protivníka soustřeďovat jaderné údery raketovými vojsky a frontovým letectvem, široce využívat vzdušné vrtulníkové výsadky a používat rychlých úderů tankových uskupení. Zvláštnost použití jaderných prostředků frontu spočívá v tom, že se bude zaměřovat na ničení pohyblivých cílů, které tvoří většinu cílů v operační hloubce. To klade vysoké požadavky na vedení průzkumu všech druhů, hlavně leteckého udržování jaderných prostředků na takovém stupni bojové pohotovosti, který umožní zahájit údery v nejkratší časové lhůtě.

Pozemní vojska rozhodným útokem zakončí porážku nepřítele a obsadí jeho území. Někteří z jejich uskupení mohou mít značné ztráty a vznikne náhlá potřeba obnovit jejich bojeschopnost, a to v první řadě orgánů velení a vojsk prvního operačního sledu. K tomu můžeme využít zá-

lohy frontu, armády druhého sledu, nebo i síly a prostředky z jiných směrů. Někteří autoři v různých teoretických pracích a statích se domnívají, že svazky pozemních vojsk vyzbrojené raketovými jadernými zbraněmi nepotřebují dělostřeleckou a leteckou podporu. S těmito názory není možné souhlasit. Pozemní vojska podporu budou potřebovat vzhledem k tomu, že dělostřelecko a letectvo neumlčuje jen ohniska odporu, která brání postupu vlastních vojsk, ale současně ničí objekty v hloubce, např. operačně taktické jaderné zbraně, které mohou být kdykoli zasazeny do boje, radiotechnické prostředky, pohyblivé zálohy apod.

Hlavní úsilí **frontového letectva** ve strategické operaci bude směřovat k ničení prostředků jaderného napadení nepřítele a k odrazení jeho úderů ze vzduchu. Ničení nejdůležitějších objektů v týlu nepřítele strategickými prostředky umožňuje soustředit činnost letectva k ničení pohyblivých cílů a cílů o malých rozměrech. Kromě toho letectvo plní úkoly průzkumu nepřítele, jako hlavní prostředek k získání údajů ve prospěch všech druhů ozbrojených sil, především raketových vojsk.

Hlavním úkolem **vzdušných výsadkových vojsk** ve strategické operaci je rychle využít jaderných úderů a v součinnosti s pozemními vojsky obsazovat důležité prostory na území nepřítele, ničit prostředky jaderného napadení a dezorganizovat velení. Hlavním způsobem jejich bojové činnosti bude vzdušná výsadková operace. Na rozdíl od výsadkových operací minulé války, ve kterých se výsadky vysazovaly do malých hloubek a jejich cílem bylo obsadit prostory v terénu a udržet je do příchodu vojsk útočícího frontu, bojová činnost vzdušných výsadků v soudobých podmínkách bude mít aktivní útočný a manévrový charakter.

K efektivnímu využití výsledků jaderných úderů výsadky vysazujeme do větších hloubek, což samo o sobě prodlužuje jejich samostatnou činnost v týlu nepřítele. Proto vzniká další problém ochrany letu dopravního výsadkového letectva do prostorů vysazení a zabezpečení jeho bojové činnosti, vybavení výsadků účinnějšími palebnými a údernými prostředky a zvýšení jejich manévrovosti.

Dálkové letectvo, které má ve výzbroji letouny o velkém akčním rádiu, plní určené úkoly v součinnosti s jinými strategickými jadernými silami a uskutečňuje údery na objekty nepřítele v hloubce jeho území i na moři samostatnými operacemi nebo v součinnosti s jinými druhy ozbrojených sil. Důležitým úkolem na hlavních

válčistích je ničení letectva a uskupení nepřítele, bez kterého by bojová činnost pozemních vojsk nemohla být úspěšná. K splnění tohoto úkolu se plánují zvláštní vzdušné operace za účasti několika leteckých armád frontového letectva a značných sil dálkového letectva.

Velký význam má **vojenské dopravní letectvo**, které kromě přepravy vzdušných výsadků zabezpečuje přepravu vojsk, zbraní a jiných materiálních potřeb do nejrůznějších prostorů.

Intenzivní bojovou činností, zejména v počátečním období jaderné války, budou vést **vojska PVO**. Odpovídají za odrazení globálního jaderného úderu strategickými sil protivníka. Do jejich sestavy patří mezikontinentální balistické rakety, rakety ponorek s jaderným pohonem a mezikontinentální bombardovací letouny.

Hlavní jaderný úder podle názorů hlavního velení USA bude mít formu vzdušných a kosmických operací, v nichž spolu se strategickými prostředky budou se používat i operačně taktické jaderné prostředky. Úspěšné odrazení nebo oslabení úderů tak účinných a různorodých jaderných prostředků může být úspěšné na základě včasného naplánování činnosti vojsk PVO v součinnosti s jinými druhy ozbrojených sil, především s raketovými vojsky strategického určení, které jsou schopny ničit jaderné prostředky nepřítele v místech rozmístění a na letištích.

Odrazení kosmického úderu nepřítele vyžaduje rychlé zasazení potřebných sil a prostředků PVO na hlavních směrech pravděpodobných úderů, protože manévr v průběhu operace bude velmi ztížen. To vyžaduje důsledné plánování činnosti vojsk PVOS ještě v míru, využití optimálního uskupení vojsk a jejich udržování ve vysoké bojové pohotovosti a organizaci spolehlivé hláskné služby.

V jaderné válce — v jejím rozhodujícím období není tedy možné plnit všechny mnohotvárné úkoly pouze jadernými prostředky. Široké uplatnění najdou všechny druhy ozbrojených sil, které v těsné součinnosti — i když při rozhodující úloze raketových vojsk strategického určení — s jinými druhy ozbrojených sil na válčistích budou zabezpečovat nejlepší využití výsledků úderů. Rozhodující význam v organizaci součinnosti má rozdělení cílů jaderných úderů mezi strategickými jadernými silami a silami frontu a rovněž časové sladění činnosti těchto sil a pro-

středků. Závěrečného období jaderné války se mohou zúčastnit všechny druhy pozemních vojsk. Jejich úloha v celkovém strategickém plánu se bude měnit, protože hlavním cílem tohoto období bude zakončit zničení uskupení vojsk nepřítele na válčišti a obsadit jeho území. Rozhodující úlohu při splnění tohoto úkolu budou mít pozemní vojska. Jejich činnost bude probíhat ve velmi složitých podmínkách. Budou se vytvářet nová uskupení vojsk ze zachovalých svazků, útvarů a jednotek. Na některých směrech nebudou mít tato uskupení charakter ucelených operačních svazů typu front — armáda. Mobilizační opatření a zabezpečení zásobování vojsk zbraněmi a jiné materiální zabezpečení budou velmi ztížena a v určitých obdobích prakticky nemožná.

Hlavním způsobem splnění cílů závěrečného období bude útok pozemních vojsk za podpory zbylých sil a prostředků jiných druhů pozemních sil. Bojová činnost stran v těchto podmínkách bude probíhat maximálním úsilím s cílem udržet iniciativu, rychle využívat výsledků jaderných úderů a dokončit porážku nepřítele. Strany se budou snažit vzájemně se předejít v útoku a úderu na vybraných směrech zabránit rozvinutí sil protivníka a ničit jeho vytvořená uskupení. Iniciativa bude přecházet z jedné strany na druhou. Spolu s útokem na jednotlivých směrech mohou vzniknout i urputná obranná srážení.

Vojska PVOS budou pokračovat v tomto období v boji se zbylými silami letectva protivníka jako jeho hlavního úderného prostředku. Proto po jaderném úderu protivníka budou síly a prostředky PVOS zabezpečovat ochranu nejdůležitějších objektů spolu se silami a prostředky PVO a pozemních vojsk frontu.

Ztráty letectva mohou dosáhnout takového rozsahu, že letectvo bude schopno plnit jen omezený počet úkolů ke zničení jen důležitých pohyblivých cílů ve prospěch útočících pozemních vojsk. K zabezpečení jeho činnosti v zásobování, přepravě budeme využívat také dopravní letectvo.

Ve válce zahájené jen s konvenčními zbraněmi bude mít bojová činnost druhů vojsk některé zvláštnosti v prvních obdobích.

V období bezjaderné činnosti spočívá hlavní tíže na pozemních vojscích, na letectvu a na pohraničních svazích PVOS. Hlavní úsilí válčících stran v tomto období bude směřovat na způsobení maximálních ztrát nepříteli, zvláště jeho jaderným uskupením a na vytvoření maximálně vy-

hodných podmínek pro další činnost. Zvláště důležitým úkolem je vybojovat nadvládu ve vzduchu, která sníží možnosti protivníka použít jaderné zbraně letectvem proti pozemním vojskům a jiným objektům na válčišti při přechodu na jadernou činnost. Toho můžeme dosáhnout speciálními operacemi k rozbití úderných sil letectva nepřítele ve vzduchu a na letištích, narušováním systému velení, zásobování PHM a municí. Při činnosti s omezeným použitím jaderných zbraní pravděpodobnost zničení hlavních uskupení nepřítele ve strategické operaci na válčišti značně stoupne. Úsilí bude především směřovat k rozbití jaderných sil, k úderům na letectvo na letištích, na palébné postavení raket, na místa velení a na zničení nejsilnějších uskupení pozemních vojsk.

Důležitý význam budou mít úderu operačně taktických jaderných prostředků. Ve snaze získat iniciativu, každá strana se bude snažit stupňovat úderu a zabezpečit včasné zasazení strategických jaderných sil. V závislosti na počtu použitých jaderných prostředků obou stran, strategické operace podle charakteru plnění úkolů, důležitosti a intenzity budou mít mnohé znaky dříve rozebrané operace neomezené jaderné války.

V bezjaderné válce, tj. v podmínkách, kdy bojová činnost bude probíhat jen s použitím konvenčních zbraní, mohou mít vlastní ozbrojené síly za úkol zničit hlavní uskupení vojsk protivníka na vnitrozemských i mořských válčištích a obsadit jeho území. Většinu těchto úkolů k dosažení cílů války budou plnit pozemní vojska. Operace frontů budou mít rozhodující úlohu na válčištích. Úsilí druhů vojsk bude směřovat k součinnosti s pozemními vojsky ke splnění hlavního úkolu, tj. ke zničení ozbrojených sil protivníka na válčištích a jeho jaderných prostředků a k obsazení území.

Své úkoly bude front plnit na počátku stejnými silami (kromě jaderných prostředků) jako v jaderné válce. Vzhledem k nebezpečí použití jaderných zbraní nepřítelem není možné vytvářet kompaktní úderná uskupení. Často budeme úderné síly koncentrovat na důležité objekty. Nepřítele budeme ničit po částech úderu na různých směrech s cílem jeho obklíčení a postupného zničení. Vybudoval-li nepřítel silná obranná pásma, štáby a vojska musí být připraveny k jejich průlomu.

Velmi důležitý úkol v bezjaderném období plní letectvo, které má nejdelší dosah ničení. Bude ničit nepřátelské letectvo na letištích a ve vzduchu, ničit jeho

operačně taktické zálohy a plnit úkoly podpory útočících vojsk. To vyžaduje jeho ekonomické využití a současně určovat úkoly k ničení takových objektů a cílů, jejichž zničení nejvíce oslabí bojeschopnost nepřítele. Důležitý význam v bezjaderné válce má rychlé zničení úderných sil

letectva protivníka. K tomu připravujeme speciální vzdušné a námořní operace za účasti několika leteckých armád frontového letectva a svazků dálkového letectva. Podstatou jejich činnosti budou mohutné údery na letectvo protivníka na letištích a na místa velení leteckých sil.

Pravděpodobné směry dalšího rozvoje

Z rozebraného charakteru soudobé války i z úkolů, které mohou plnit jednotlivé druhy ozbrojených sil, vyplývá závěr, že současně se zesílením síly strategických jaderných sil, zvláště raketových vojsk strategického určení, je nutné všemožně zvýšit údernou sílu pozemních vojsk, vojsk PVOS a letectva, jejich schopnost použít operační a strategické úkoly jak s použitím jaderných zbraní, tak i bez nich.

Další rozvoj strategických jaderných sil pokračuje zvyšováním jejich stupně pohotovosti k úderu, snižováním jejich zranitelnosti v palebných postaveních a během letu k cíli, zvyšováním ochrany proti radiotechnickým prostředkům protivníka, spolehlivosti velení a přesnosti navedení na cíl. Hlavním prostředkem přepravy jaderné munice v nejbližší době zůstane balistické rakety.

Přesného zásahu mezikontinentálních balistických raket se nedosahuje jen řídicím mechanismem na aktivním úseku dráhy letu rakety, ale i prostřednictvím hlavice na pasivním úseku při jejím vstupu do atmosféry. Ochrana hlavice za letu je řešena těmito způsoby: vytvořením několikaletých (s několika hlavicemi) a manévrujících hlavicových částí, jejich doprovodem za letu klamnými cíli a nebo rušiči, ochranou hlavic proti odpálení pomocí rentgenových paprsků. Naši pravděpodobní protivníci se snaží vyvinout úderné kosmické prostředky (v tom i kosmické letouny) a také systém zabezpečení činnosti strategických jaderných sil (průzkum, navigace, spojení).

Stále větší význam budou mít raketová vojska a raketové jaderné zbraně v sestavě jiných druhů zbraní jako hlavní prostředky bojové činnosti. Další jejich rozvoj směřuje k prodloužení dosahu, ke zvýšení přesnosti dopadu na cíl, ke zkrácení doby odpálení, ke spolehlivosti činnosti a jednoduchosti použití. Pozemní vojska budou mít ve výzbroji účinnější raketové soustavy, vzroste počet a kvalita dělostřelectva, zejména raketového, protitankových prostředků, prostředků PVO, tanků a pásových vozidel.

To zvýší jejich palebnou a údernou sílu, schopnost odrazit útok nepřítele ve vzduchu a také mobilnost, která jim umožní vést vysoce manévrovou činnost v nejtěžších podmínkách války. Další rozvoj prostředků ozbrojeného zápasu si vyžadá vytvořit organizační strukturu vojsk jak na operačním, tak na taktickém stupni.

U frontového letectva se zaměřuje pozornost na zvýšení nosnosti a na rozvoj bombardovacích stíhačů přizpůsobených k přepravě jaderných i obyčejných zbraní. Ke značným přeměnám dochází u stíhacího a průzkumného letectva. Možnost vedení bezjaderné války vyvolává potřebu zesílit leteckou podporu pozemních vojsk; k tomu se budou vyvíjet bitevní letouny. Ve všech armádách světa směřuje vývoj ke zvýšení akčního rádia rychlosti v různých výškách, k možnostem startu z polních letišť, ke zlepšení činnosti za složitých meteorologických podmínek a v noci. Ve vývoji je nová letecká výzbroj, řízené rakety a prostředky průzkumu.

U dálkového letectva se vyvíjejí nosiče raket a průzkumné letouny s nadzvukovými rychlostmi, zvyšuje se dosah a přesnost odpálení raket, vyrábějí se samonaváděcí hlavice na cíl a speciální letouny.

Rozvoj vojenského dopravního letectva jde cestou konstrukce letounů s nadzvukovými rychlostmi v různých výškách (velkých, středních, malých), které zabezpečí přepravu výsadků těžké a objemné techniky z prostorů hloubkového týlu do celé hloubky válčiště bez doplňování PHM. Letouny budou mít komplexní navigační a pilotní vybavení, také rakety a jiné zbraně pro boj s prostředky PVO protivníka.

V rozvoji prostředků PVO se věnuje velká pozornost rozvoji protiraketových prostředků a hledání nových fyzických principů založených na podstatě těchto prostředků. Možnost bezjaderné války však nesnižuje požadavek na hledání způsobů a prostředků pro boj s letectvem, které působí zvláště v malých a velkých výškách. Důležitý význam mají přitom PL řízené rakety, které jsou schopny ničit soudobé letouny s velkou přesností.

Ve válce jakéhokoli charakteru nemůže ani jedna z druhů zbraní sama řešit mnohostranné úkoly. Dovedné využití silných stránek každého z druhů zbraní ve prospěch všeobecného strategického úkolu je zárukou vítězství.

To ukládá harmonicky a v určitých proporcích plánovat rozvoj všech druhů zbraní s důrazem na splnění hlavního požadavku — podřídit jej jediným, všeobecným principům sovětské vojenské strategie.

Správné chápání charakteru soudobé války a použití ozbrojených sil umožní úspěšně řešit budoucí úkoly. To zavazuje naše velitelské kádry, vědce, tvůrčí kolektivy vysokoskolských pracovišť hluboce studovat vojenství a včas rozpracovávat nové odpovídající soudobé způsoby využití ozbrojených sil ve válce a stanovit úkoly a způsoby bojové činnosti vojsk. Úkol spočívá nejen v tom osvojit si proces rozvoje, ale hlavně postavit se do čela tohoto snažení a pokračovat v cestě vpřed.

Touha po míru — toť něco, co vyvěrá ze samé podstaty našeho společenského řádu, toť něco, co určuje vztahy k ostatním národům. Současně jsme však odhodláni bránit své, svoji nezávislost, svoji cestu k socialismu.

Proto také budujeme svoji novou, lidově demokratickou armádu. Proto náš lid dá své armádě vše, co potřebuje. Za to chce, aby naše nová lidově demokratická armáda, sama svým posláním armáda míru, stála na stráží mírového budování republiky a socialismu a tuto republiku v případě potřeby po boku našeho spojence, Sovětského svazu, ubránila!

[Kl. Gottwald, Z projevu k vojenské delegaci v Lánech dne 6. října 1950]